

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-63>

DEVELOPING PROFESSIONAL LANGUAGE COMPETENCE FOR FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF AGRONOMY

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ НАПРЯМУ «АГРОНОМІЯ»

Tykhonenko O. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of European Languages*

Тихоненко О. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри європейських мов*

Pidhorodetska I. Yu.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of European Languages
State Biotechnological University
Kharkiv, Ukraine*

Підгородецька І. Ю.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри європейських мов
Державний біотехнологічний
університет
м. Харків, Україна*

Комуникативна компетентність здобувачів вищої освіти, зокрема і здобувачів агрономічного профілю, складається з мовної та мовленевої компетентностей, які ґрунтуються на знаннях фахової термінології та вмінні її використовувати у професійному спілкуванні. На заняттях з української мови формується понятійне професійне мислення, що сприяє успішному засвоєнню дисциплін зі спеціальності, а в подальшому – професійній комунікації.

Науковці розглядають проблему формування фахової комунікативної компетентності в різних аспектах, як-от поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання професійного мовлення (Ю. Поздрань), формування культури професійного спілкування студентів аграрних вишів (О. Стукало), міжособистісної взаємодії й особистісно орієнтованого спілкування (Ю. Бабанський, А. Мудрик, Н. Обозов).

Специфіка наукових текстів професійного спрямування полягає в основному в лексиці, понятійний апарат якої складають терміни. Так, базовою лексикою агрономічного напрямку є терміносистема як невід’ємний складник теорії та практики цієї галузі. Тому важливим є відбір агрономічної термінології й виокремлення можливих труднощів у процесі її засвоєння для доцільного розроблення завдань. Під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» здобувачі довідуються про походження і функціонування

термінів, з-поміж яких значний відсоток греко-латинського походження як визначальна тенденція розвитку сучасних терміносистем. Зосереджується увага здобувачів на тому, що значення наукових термінів може виводитися зі значення компонентів, які входять до його складу (наприклад, елемент *агро-* (основа грецького слова *ἀγρός* «поле»), запозичена спочатку в складі слова *агроном* і виділена шляхом скорочення цього слова) вказує на віднесеність до сільськогосподарської галузі. Лексичні одиниці з цим компонентом позначають назви груп, об'єднань, систем та сукупностей (*агробіоценоз, агроділянка, агрокомплекс, агрокомбінат, агроконсорціум, агрокультура, агролісомеліорація, агроеліорація, агротехніка*); назви наук і галузей (*агробіологія, агрогрунтознавство, агроекологія, агроліматологія, агрометеорологія, агрономія, агрофізика, агрохімія*); назви людей за професійною діяльністю (*агробіолог, агролісомеліоратор, агроеліоратор, агрометеоролог, агроном, агротехнік*); ознаки, властивості та якості (*агробіологічний, агроекологічний, агролісомеліоративний, агрометеорологічний, агротехнічний, агрохімічний*) [3, с. 8]. Пропонуємо студентам виконати такі завдання: «Продовжіть ряди складних іменників, пояснивши їх правопис Запишіть тлумачення термінів. Складіть словник термінів за своїм фахом: *агро – агротехніка, ...; біо – біогенез, ...; бета – бета-промені, ...; гео – геоморфологія, ...; еко – екосистема, ...; мікро – мікроекономіка, ...; фото – фотозйомка, ...*». Подібні завдання використовуємо для навчання здобувачів розрізняти пароніми, зокрема *аграрій, агроном, аграрник (аграрій – 1)* займається сільським господарством, працює в якій-небудь галузі сільського господарства; 2) член аграрної політичної партії [1, с. 20]; *агроном* – фахівець з агрономії [1, с. 21]; *аграрник* – фахівець із аграрного питання [1, с. 20]; а також *агрономічний* і *аграрний (агрономічний – стос. до; агрономії [1, с. 21]; аграрний – стос. до землеволодіння, землекористування; земельний [1, с. 20])*. Здобувачі повинні скласти словосполучення з названими термінами або відредагувати надані терміносполучення.

Можна запропонувати студентам проаналізувати аграрні тексти. Здобувачі отримують текстовий матеріал з аграрної тематики (сільськогосподарські технології, екологічне виробництво, рослинництво, тваринництво, захист рослин тощо), аналізують терміни і термінологічні сполучення, пов'язані з аграрною справою, розкривають зміст фахових понять.

На спецкурсах з української мови для магістрантів та аспірантів здобувачі створюють відгуки на наукові статті з аграрної тематики; аналізують та обговорюють зміст статей, використовуючи фахову лексику й термінологію; також складають тексти на кшталт інструкцій з використання сільськогосподарської техніки чи технологічні картки

виращування культур. Після цього аналізують та вдосконалюють свої тексти з урахуванням професійних вимог.

Сьогодні все більшого поширення набуває використання інноваційних технологій навчання, оскільки вони значно поліпшують запам'ятовування матеріалу, сприяють його ідентифікації й цілеспрямованій практичній реалізації. Саме тому на заняттях з української мови за професійним спрямуванням все частіше рекомендують використовувати саме інтерактивні методи навчання [2]. Пропонуємо деякі з них:

1) підготування презентацій: здобувачі отримують завдання підготувати та провести презентацію, наприклад, про аспекти сучасної аграрної галузі України з використанням професійної термінології та демонстрацією знань аграрних процесів та викликів;

2) дискусії з аграрних тем: здобувачі готують дискусії з актуальних аграрних питань: збереження ґрунтів, ефективного використання ресурсів, використання земельних угідь, що постраждали під час воєнних дій тощо. Здобувачі використовують мовні навички для виразного висловлення власних думок та аргументування позицій;

3) рольові ігри, що відтворюють сільськогосподарські ситуації, де учасники можуть відтворити різні сценарії вирощування та обробки сільськогосподарських культур, вирішуючи проблеми, які виникають у цих процесах, а також управлінські ситуації в сільському господарстві, де учасники виступають у ролі керівників аграрних підприємств та вирішують конфліктні ситуації або приймають стратегічні рішення;

4) підготовка та презентація агробізнес-планів: студенти розробляють бізнес-плани для аграрних підприємств та презентують їх;

5) вправи на складання звітів про врожайність та ефективність аграрних культур: здобувачі аналізують результати вирощування сільськогосподарських культур та пишуть звіти;

6) розв'язання кейсів з агробізнесу: здобувачам пропонують завдання на аналіз кейсів та вирішення проблем, із якими можуть зіткнутися фахівці в сільському господарстві.

Отже, вивчення української мови в сучасних ЗВО стає все більш орієнтованим на професійні потреби здобувачів. Важливим аспектом професійно орієнтованого підходу до вивчення української мови є адаптація навчальних програм та матеріалів до вимог ринку праці, розроблення спеціалізованих курсів і модулів. Професійна комунікативна компетентність майбутніх здобувачів напряму «Агрономія» передбачає високий рівень професійної термінологічної компетентності як сукупності знань загальнонаукової та фахової термінології, володіння комплексом навичок та вмінь використовувати

з лінгвістичною правильністю терміни в усній чи писемній формі професійного мовлення.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.

2. Поздрань Ю. В., Зозуля І. Є., Франчук Н. Л. Сучасні тенденції в методиці викладання української мови за професійним спрямуванням. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 13, т. 1. С. 94–98. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/32573>

3. Тихоненко О. В. Збагачення словникового запасу майбутніх фахівців напряму «Агрономія» іншомовною науковою термінологією. *Історичні, філософські, мовні і методологічні тенденції розвитку сучасної освіти* : матеріали II Всеукр. наук.практ.конф. студентів і молодих науковців (3–4 груд. 2015 р., м. Харків). Харків, 2015. С. 8–9.